

4.11 Tveganje revščine

Stopnja tveganja revščine¹ (13,5 %) je leta 2012 ostala približno na ravni predhodnega leta (-0,1 o. t.), pod pragom tveganja revščine pa je živel približno 271 tisoč ljudi (2.000 manj kot leto prej).

Stopnja je izračunana na podlagi dohodkov iz leta 2011,² ko smo sicer dosegli skromno gospodarsko rast (0,7 %), hkrati pa je še naprej upadala zaposlenost in se povečevala brezposelnost, plače so realno stagnirale, število upokojencev in prejemnikov različnih socialnih transferjev pa je naraščalo. Vse to je ob zgoščevanju dohodkov predvsem na spodnjem delu dohodkovne lestvice³ pripeljalo do le malenkostnega zvišanja praga tveganja revščine. Znašal je 606 EUR za samsko osebo oz. 1.273 za štiričlansko družino⁴. V primerjavi z letom prej se je zvišal le za 6 EUR oz. 1 %. To je najmanjše zvišanje praga po letu 2005.⁵ Ob upoštevanju koncepta merjenja relativne revščine se ob skoraj nespremenjenem pragu tudi stopnja tveganja revščine ni povečala. Tudi relativna vrzel tveganja revščine je bila z 19,1 % najnižja v zadnjih šestih letih, in sicer na ravni iz leta 2005.⁶ V letu 2012 je povprečni dohodek oseb pod pragom tveganja revščine znašal 490,2 EUR (10 EUR več kot leta 2011). Tudi dohodkovna neenakost, merjena z razmerjem kvintilnih razredov (80/20) in Ginijevim količnikom, je v letu 2012 ostala približno na ravni predhodnega leta in je bila znova najnižja v EU.

Slovenija je kljub povečanemu tveganju revščine še vedno med evropskimi državami z nizko stopnjo tveganja revščine. Stopnja tveganja revščine v Sloveniji je bila v letu 2012 šesta najnižja med državami EU, vendar se pri nas tveganje povečuje hitreje kot v povprečju v EU. Od leta 2009 do leta 2012 se je stopnja v Sloveniji zvišala za 2,2 o. t., v povprečju EU pa za 0,5 o. t. Slovenija je tako tretja država, za Grčijo in Hrvaško, ki se jim je stopnja tveganja

revščine v štirih letih najbolj povišala. Po vrednosti praga tveganja revščine pa je Slovenija približno na sredini držav EU (v evrih in standardih kupne moči).

Učinek socialnih transferjev na znižanje tveganja revščine se je v letu 2012 povečal in je bil najvišji v zadnjih petih letih. Od leta 2005 se je stopnja tveganja revščine pred transferji postopno zniževala, od leta 2010 pa znova povečevala in v letu 2012 dosegla 25,2 %. Socialni transferji so tveganje znižali za 11,7 o. t., kar je bolj kot v preteklih letih in bolj kot v povprečju EU (za 8,9 o. t.). Kljub interventnim ukrepom sta se namreč v letu 2011⁷ število prejemnikov različnih transferjev in povprečna višina prejemkov iz tega naslova nekoliko povečala.

V primerjavi z letom prej se je v letu 2012 pri nekaterih najbolj ogroženih skupinah stopnja tveganja revščine zmanjšala, povečala pa se je pri delovno aktivnih in brezposelnih. Najbolj se je zmanjšala pri starejših od 65 let in mlajših od 18 let. Prav tako se je za 3,3 o. t. zmanjšala stopnja tveganja revščine samskih oseb, ki je najvišja med vsemi socioekonomskimi skupinami, ter pri družinah samohranilk/samohranilcev in družinah z več otroki.⁸ Glede na status delovne aktivnosti se je tveganje zmanjšalo pri upokojenih in drugače neaktivnih, povečalo pa pri brezposelnih (46,9 %), samozaposlenih (23,8 %) in tudi zaposlenih (6,5 %). Bolj kot ženske so v teh skupinah ogroženi delovno aktivni in brezposelni moški. Tudi sicer se v starostnih skupinah nad 18 let gibanja razlikujejo po spolu. Pri moških, starih 55–64 let, se je stopnja tveganja revščine zmanjšala, pri ženskah pa povišala, obratno pa je se je zgodilo v starostni skupini nad 65 let. Tudi stopnja tveganja revščine starejših žensk ostaja še vedno več kot dvakrat višja kot med starejšimi moškimi, zato predvsem visoka stopnja tveganja revščine pri starejših ženskah vpliva na to, da so stopnje tveganja revščine za starejše od 65 let v Sloveniji višje kot v povprečju EU, v drugih starostnih skupinah pa nižje. Se je pa v letu 2012 stopnja tveganja revščine pri starejših od 65 let zmanjšala.

¹ Stopnja tveganja revščine kaže, kolikšen delež prebivalstva s svojimi dohodki ne doseže praga tveganja revščine, ki znaša po metodologiji Eurostata 60 % mediane ekvivalentnega razpoložljivega neto dohodka vseh gospodinjstev ob upoštevanju ekvivalenčne lestvice OECD.

² Vir: Raziskava o dohodkih in življenjskih pogojih (SILC).

³ K temu so prispevali realna stagnacija povprečne plače, nadaljnje povečanje razmerja med minimalno in povprečno plačo ter povečano število prejemnikov minimalne plače, spremembe v strukturi zaposlenosti ter stagnacija oz. znižanje plač v nekaterih dejavnostih z najvišjimi plačami. Poleg tega so razlike v plačah zmanjševali tudi varčevalni ukrepi v javnem sektorju.

⁴ Prag za štiričlansko družino je izračunan za družino dveh odraslih in dveh otrok, mlajših od 14 let.

⁵ Se je pa v letu 2010 edinkrat v tem obdobju prag znižal.

⁶ Relativna vrzel tveganja revščine kaže, za koliko so osebe, ki se po svojih razpoložljivih dohodkih uvrstijo pod prag tveganja revščine, oddaljene od tega praga.

⁷ Referenčno leto dohodkov.

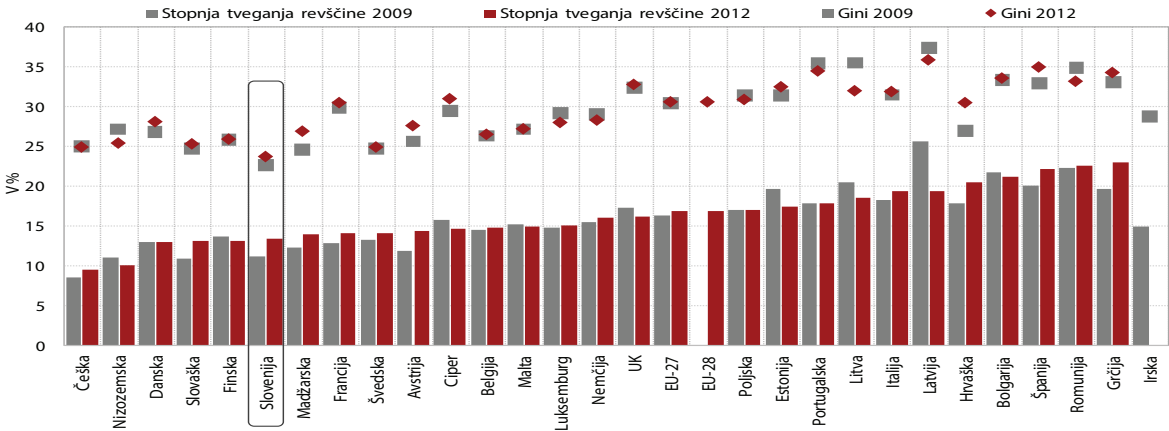
⁸ Glej Ekonomsko ogledalo, september 2013.

Tabela: Izbrani kazalniki stopnje tveganja revščine v Sloveniji in EU¹ (brez dohodkov v naravi) po statusu, starosti in spolu

		Moški			Ženske			Skupaj		
		2010	2011	2012	2010	2011	2012	2010	2011	2012
Stopnje tveganja revščine pred pokojninami in pred socialnimi transferji, v %										
vsi	SLO	37,6	37,7	39,5	42,1	42,7	44,4	39,9	40,2	41,9
	EU-28	41,1	41,8	41,8	45,8	46,3	46,3	43,5	44,1	44,1
Stopna tveganja revščine pred socialnimi transferji, v %										
vsi	SLO	23,0	23,0	24,2	25,4	25,5	26,2	24,2	24,2	25,2
	EU-28	25,2	25,5	25,2	26,8	27,1	26,6	26,0	26,3	25,9
Stopnja tveganja revščine, v %										
vsi	SLO	11,3	12,2	12,5	14,1	15,0	14,6	12,7	13,6	13,5
	EU-28	15,7	16,2	16,3	17,2	17,7	17,5	16,5	16,9	17,0
samska oseba	SLO	30,1	35,8	32,3	44,3	43,0	40,1	38,5	40,0	36,7
	EU-28	23,9	24,6	24,8	26,1	26,5	25,8	25,2	25,7	25,4
manj kot 18 let	SLO	13,3	14,4	13,6	11,9	15,0	13,4	12,6	14,7	13,5
	EU-28	20,5	20,6	20,4	21,0	21,0	21,2	20,7	20,8	20,8
65 let in več	SLO	9,5	10,5	11,7	27,1	27,8	25,0	20,2	20,9	19,6
	EU-28	12,9	13,1	12,1	18,3	18,0	16,4	16,0	15,9	14,5
upokojeni 65 let in več	SLO	9,5	10,4	11,7	27,2	27,9	24,9	20,2	20,9	19,5
	EU-28	12,7	13,0	12,0	16,6	16,4	14,9	14,8	14,8	13,5
vsi stari 18-64 let	SLO	10,8	11,9	12,2	10,8	11,4	12,0	10,8	11,6	12,1
	EU-28	14,6	15,2	15,8	15,7	16,4	16,7	15,1	15,8	16,3
upokojeni	SLO	16,6	16,0	12,4	13,8	12,8	13,2	15,0	14,1	12,9
	EU-28	10,5	11,1	11,0	11,5	11,8	11,7	11,0	11,5	11,4
drugače neaktivni	SLO	12,3	13,4	12,3	16,9	18,9	18,0	14,8	16,4	15,5
	EU-28	26,9	27,0	27,9	27,3	28,2	28,8	27,2	27,8	28,5
brezposelni	SLO	44,6	45,2	48,1	43,7	44,0	45,5	44,1	44,6	46,9
	EU-28	47,7	48,6	49,9	42,5	43,3	43,8	45,3	46,2	47,0
vsi zaposleni	SLO	6,2	7,2	7,6	4,2	4,5	5,3	5,3	6,0	6,5
	EU-28	8,9	9,4	9,7	7,8	8,3	8,4	8,4	8,9	9,1
samozaposleni	SLO	21,8	23,1	24,2	20,7	23,9	22,9	21,4	23,4	23,8
	EU-28	23,2	24,9	24,0	21,4	22,6	22,2	22,6	24,1	23,4

Vir: Eurostat Portal Page, 2013.
Opombi: ¹ Za leto 2012 ocena Eurostat. Pokojnine se upoštevajo kot dohodki iz dela.

Slika: Stopnja tveganja revščine in Ginijev koeficient

Vir: Eurostat Portal Page, 2013